

Наукові перспективи
Видавнича група

MODERNÍ ASPEKTY VĚDY

*v rámci publikační skupiny
Scientific Publishing Group*

*Svazek XXXV mezinárodní
kolektivní monografie*

*Česká republika
2023*

Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o. (Česká republika)
Středoevropský vzdělávací institut (Bratislava, Slovensko)
Národní institut pro ekonomický výzkum (Batumi, Gruzie)
Al-Farabi Kazakh National University (Kazachstán)
Institut filozofie a sociologie Ázerbájdžánu Národní akademie věd (Baku, Ázerbájdžán)
Institut vzdělávání Ázerbájdžánské republiky (Baku, Ázerbájdžán)
Batumi School of Navigation (Batumi, Gruzie)
Regionální akademie managementu (Kazachstán)
Veřejná vědecká organizace „Celokrajinské shromáždění lékařů ve veřejné správě“ (Kyjev, Ukrajina)
Nevládní organizace „Sdružení vědců Ukrajiny“ (Kyjev, Ukrajina)
Univerzita nových technologií (Kyjev, Ukrajina)

v rámci publikační skupiny Publishing Group „Vědecká perspektiva“

MODERNÍ ASPEKTY VĚDY

Svazek XXXV mezinárodní kolektivní monografie

Česká republika
2023

International Economic Institute s.r.o. (Czech Republic)
Central European Education Institute (Bratislava, Slovakia)
National Institute for Economic Research (Batumi, Georgia)
Al-Farabi Kazakh National University (Kazakhstan)
Institute of Philosophy and Sociology of Azerbaijan National Academy of Sciences (Baku, Azerbaijan)
Institute of Education of the Republic of Azerbaijan (Baku, Azerbaijan)
Batumi Navigation Teaching University (Batumi, Georgia)
Regional Academy of Management (Kazakhstan)
Public Scientific Organization "Ukrainian Assembly of Doctors of Sciences in Public Administration" (Kyiv, Ukraine)
Public Organization Organization "Association of Scientists of Ukraine" (Kyiv, Ukraine)
University of New Technologies (Kyiv, Ukraine)

within the Publishing Group "Scientific Perspectives"

MODERN ASPECTS OF SCIENCE

35- th volume of the international collective monograph

Czech Republic
2023

<https://doi.org/10.52958/35-2023>

UDC 001.32: 1/3] (477) (02)

C91

Vydavatel:

Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o.
se sídlem V Lázních 688, Jesenice 252 42
IČO 03562671 Česká republika
Zveřejněno rozhodnutím akademické rady

Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o. (Zápis č. 58/2023 ze dne 8. září 2023)

Monografie jsou indexovány v mezinárodním vyhledávací
Google Scholar

Recenzenti:

- Karel Nedbálek** - doktor práv, profesor v oboru právo (Zlín, Česká republika)
Markéta Pavlova - ředitel, Mezinárodní Ekonomický Institut (Praha, Česká republika)
Humeir Huseyn Akhmedov - doctor of pedagogical sciences, professor (Baku, Azerbaijan);
Iryna Zhukova - kandidátka na vědu ve veřejné správě, docentka (Kyjev, Ukrajina)
Yevhen Romanenko - doktor věd ve veřejné správě, profesor, ctěný právník Ukrajiny (Kyjev, Ukrajina)
Oleksandr Datsiy - doktor ekonomie, profesor, čestný pracovník školství na Ukrajině (Kyjev, Ukrajina)
Jurij Kijkov - doktor informatiky, dr.h.c. v oblasti rozvoje vzdělávání (Teplice, Česká republika)
Vladimír Bačišin - docent ekonomie (Bratislava, Slovensko)
Peter Ošváth - docent práva (Bratislava, Slovensko)
Oleksandr Nepomnyashy - doktor věd ve veřejné správě, kandidát ekonomických věd, profesor, řádný člen
Vysoké školy stavební Ukrajiny (Kyjev, Ukrajina)
Dina Dashevská - geolog, geochemik Praha, Česká republika (Jeruzalém, Izrael)

Tým autorů

C91 Moderní aspekty vědy: XXXV. Díl mezinárodní kolektivní monografie /
Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o. Česká republika: Mezinárodní Ekonomický
Institut s.r.o., 2023. str. 245

Svazek XXXV mezinárodní kolektivní monografie obsahuje publikace o: utváření a rozvoji teorie a historie veřejné správy; formování regionální správy a místní samosprávy; provádění ústavního a mezinárodního práva; finance, bankovníctví a pojišťovnictví; duševní rozvoj osobnosti; rysy lexikálních výrazových prostředků imperativní sémantiky atd.

Materiály jsou předkládány v autorském vydání. Autoři odpovídají za obsah a pravopis materiálů.

© Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o., 2023
© Publishing Group „Vědecká perspektiva“, 2023
© autoři článků, 2023

OBSAH

PŘEDMLUVA

ODDÍL 1. VEŘEJNÁ SPRÁVA 8

§1.1 НАСЛІДКИ РУЙНУВАННЯ КАХОВСЬКОЇ ГЕС 8
(Романенко Є.О., Збройні Сили України, Непомнящий О.М. Національний авіаційний університет)

ODDÍL 2. PEDAGOGIKA, VÝCHOVA, FILOZOFIE, FILOLOGIE 22

§2.1 DEVELOPMENT OF PEDAGOGICAL SKILLS OF A FOREIGN LANGUAGE TEACHER IN AN INSTITUTION OF HIGHER EDUCATION (Oryshchyn I.S., Lviv Polytechnic National University) 22

§2.2 ПІДГОТОВКА ТА ПРОФЕСІЙНЕ СТАНОВЛЕННЯ ЛІКАРЯ: КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД В ОСВІТІ (Лазуренко О.О., Національний медичний університет імені О.О. Богомольця) 33

§2.3 НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ АНАТОМІЧНІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ (Неведомська Є.О., Київський університет імені Бориса Грінченка) 45

§2.4 ТЕАТРАЛЬНІСТЬ ФІЛОСОФСЬКИХ ДИСКУСІЙ ТА ПОВЕДІНКОВИХ ПРАКТИК (Прокопович Л.В., Національний університет «Одеська політехніка») 55

ODDÍL 3. PRÁVNÍ VĚDY 73

§3.1 ГЕНЗА СТАДІЇ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕНІ (Григорчук М.В., ВНЗ «Університет економіки та права«КРОК», Мулик К.Т., ВНЗ «Університет економіки та права«КРОК») 73

ODDÍL 4. TECHNICKÉ VĚDY 94

§4.1 RESEARCH OF BIOTECHNOLOGICAL POTENTIAL OF MILK WHEY AND PROSPECTS FOR ITS USE IN BEVERAGES (**Penkina N.**, State Biotechnological University, **Kolesnyk V.**, State Biotechnological University, **Polupan V.**, **Penkin A.**, State Biotechnological University, **Veretennikov S.**, State Biotechnological University, **Veretennikov O.**, State Biotechnological University) 94

§4.2 АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ТЕХНІЧНИХ ОБСТЕЖЕНЬ РЕЗЕРВУАРІВ ДЛЯ ЗБЕРІГАННЯ НАФТИ І НАФТОПРОДУКТІВ (**Насонова С.С.**, Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ) 104

ODDÍL 5. EKONOMIKA A ŘÍZENÍ PODNIKU 121

§5.1 СТАН БЮДЖЕТУ ТА ФІНАНСУВАННЯ ЗСУ (**Романенко Є.О.**, Збройні Сили України, **Гурковський В.І.**, Збройні Сили України, **Акімов О.О.**, Повітряні Сили Збройних Сил України) 121

§5.2 TYPES OF FRANCHISING: ADVANTAGES AND DISADVANTAGES (**Drymalovska Kh.V.**, Lviv Polytechnic National University) 132

ODDÍL 6. VETERINÁRNÍ MEDICÍNA 143

§6.1 RICKETS IN YOUNG CATTLE (**Ligomina I.P.**, Polissia National University, **Sokoluk V.M.**, Polissia National University, **Sokulskiy I.M.**, Polissia national university, **Gutyj B.V.**, Stepan Gzhytskyi National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies Lviv) 143

ODDÍL 7. FILOLOGIE **179**

§7.1 BASIC WAYS OF TRANSLATING NARROWLY SPECIALIZED VOCABULARY IN THE SPHERE OF COMPUTER TECHNOLOGIES AND THE INTERNET **179**
(**Novikova O.V.**, Oles Honchar Dnipro National University)

ODDÍL 8. POLITOLOGIE **194**

§8.1 НОВІ РЕАЛІЇ ТЕДЕНЦІЙ ПРОТИДІЇ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ В ОБ'ЄДНАННІ МІЖНАРОДНОЇ БЕЗПЕКОВОЇ ПІДТРИМКИ НАВКОЛО УКРАЇНИ ШЛЯХОМ ЄВРО-ІНТЕГРАЦІЙНИХ ТА ТРАНСКУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ: СОЦІО-ПОЛІТИЧНИЙ ВИМІР (**Шевель І.П.**, Київський національний університет культури і мистецтв) **194**

ODDÍL 9. ŘÍZENÍ **218**

§9.1 КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ТУРИСТИЧНО - ГОТЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ (**Альбещенко О.С.**, Миколаївський Національний Аграрний Університет) **218**

ODDÍL 10. LETECTVÍ **233**

§10.1 СНАРЯДИ ЗІ ЗБІДНЕНИМ УРАНОМ (**Романенко Є.О.** Збройні Сили України, **Хращевський Р.В.**, Збройні Сили України) **233**

ODDÍL 5. EKONOMIKA A ŘÍZENÍ PODNIKU

*§5.1 СТАН БЮДЖЕТУ ТА ФІНАНСУВАННЯ ЗСУ
(Романенко Є.О., Збройні Сили України, Гурковський В.І.,
Збройні Сили України, Акімов О.О., Повітряні Сили
Збройних Сил України)*

Вступ. В умовах повномасштабної збройної агресії РФ проти України українська нація веде небачену у 21-му сторіччі битву за своє існування. Російське вторгнення в Україну 2022 року - відкритий воєнний напад Росії на Україну, розпочатий 24 лютого 2022 року. Частина російсько-української війни, розв'язаної Росією 2014 року, участь у якій РФ намагалася заперечувати. Росія заперечує, що веде проти України загарбницьку війну на її території та називає це «спеціальною операцією». Москва, попри численні докази, також заперечує свої атаки на цивільних в Україні.[1]

Світовий банк оприлюднив дослідження щодо збитків і втрат, яких зазнала економіка України. Станом на березень для відновлення та реконструкції потрібно до 411 млрд. доларів. У ході війни найбільше постраждала інфраструктура у Донецькій, Луганській, Харківській, Миколаївській, Київській, Чернігівській, Херсонській, Запорізькій, Дніпропетровській областях. Через повномасштабну війну Україна втратила близько 30% економіки та підприємств, 3,5 млн. робочих місць. У 2022 році, майже 5,8 мільйона українців стали біженцями,

Офіс Генерального прокурора України повідомляє що станом на 14 серпня про задокументовані злочини, вчинені в період широкомасштабної агресії російської

федерації проти України - 103 187 воєнних злочинів, 16 725 злочинів проти національної безпеки України. Крім того, за офіційними даними ювенальних прокурорів, 1599 дітей постраждали внаслідок агресії РФ, з них: 502 – загинули, 1097 – дістали поранення різного ступеня тяжкості.

У відомстві наголошують, що ці цифри не остаточні, оскільки триває робота з їх встановлення в місцях ведення активних бойових дій, на тимчасово окупованих та звільнених територіях.[2]

Україна для перемоги над росією потребує не тільки зовнішньої військової підтримки, а й фінансової допомоги. Це довів 2022 рік, але й поточний рік є не менш складним.

Виклад основного матеріалу. Державний бюджет - головний загальнодержавний фонд централізованих коштів. За допомогою бюджету держава концентрує певну частку валового внутрішнього продукту та централізовано розподіляє її на розвиток національної економіки, для соціального захисту населення, утримання органів державної влади та управління, оборони країни. Державний бюджет на кожний фінансовий рік розглядається Верховною Радою України і затверджується як закон.

Якщо доходи бюджету перевищують видатки - це називається бюджетний профіцит; якщо ж витрати бюджету перевищують його доходи - це називається бюджетний дефіцит. Бюджетний дефіцит, що викликаний скороченням надходжень до бюджету й зростанням витрат з бюджету, є одним з головних чинників інфляції. Доходи держбюджету в Україні формуються переважно за рахунок різних податків і зборів, а також деяких інших джерел, зокрема, від приватизації держмайна. Дефіцит бюджету - явище майже постійне в економіці кожної держави. Зокрема, в Україні це явище хронічне. Для населення наявність дефіциту має

опосередковане значення, але воно бере участь в поверненні залучених для покриття дефіциту коштів шляхом сплати податків. Оцінюється дефіцит бюджету зазвичай у відсотках від ВВП.

У 2022-му через війну плановий дефіцит бюджету, який спочатку прогнозувався у 188 млрд. грн., упродовж року зріс до 1,5 трлн. грн. Профінансувати цю «діру» за рахунок внутрішніх запозичень було неможливо. Навпаки, портфель ОВДП у банків та нерезидентів через війну скоротився на 95,7 млрд. грн. Попри активну кампанію популяризації військових облігацій, територіальні громади, юридичні та фізичні особи збільшили вкладення в ОВДП лише на 31 млрд. грн. Емісійне фінансування НБУ на 400 млрд. грн.. через прямий викуп ОВДП у Мінфіну також не могло вирішити проблему гігантського дефіциту бюджету.[3]

Уряду довелося звернутися до зовнішнього фінансування, масштаби якого стали безпрецедентними для України. Найбільшу підтримку бюджету в 2022-му надали США – \$12 млрд., які перерахували їх у вигляді грантових коштів. Саме те, що гранти кваліфікуються як доходи держави і ці кошти не потрібно повертати, замаскувало реальний дефіцит бюджету, який був набагато вище, ніж фактичні 911,4 млрд. грн.. за підсумками року. Офіційні трансферти від США, ЄС, інших країн та міжнародних організацій, які сягнули 481,1 млрд. грн., не дозволили номінальному дефіциту бюджету перетнути межу в 1 трлн грн.

На відміну від США в ЄС пішли шляхом кредитування, хоча й на максимально довгий строк у 25 років, а також фактично без відсотків. Навесні, коли плановий макрофін на 1,2 млрд. євро вичерпався, Євросоюз пообіцяв нову макрофінансову допомогу на 9 млрд. євро, але до кінця року надав Україні на третину менше – 6 млрд. євро. У підсумку

Україна отримала 7,2 млрд. євро макрофіну та 0,7 млрд. євро гранту (сумарно \$8 млрд.).

Оскільки фінансування від ЄС не було ритмічним, уряду доводилося працювати з усіма можливими кредиторами та донорами. Окремі країни надали майже \$6,4 млрд. Найбільшу суму Україна отримала від Канади – \$1,89 млрд., тоді як Японія надала \$0,58 млрд. В Європі найбільші обсяги підтримки були від Німеччини (\$1,58 млрд.), Великої Британії (\$1,08 млрд.), Франції (\$0,44 млрд.), Італії (\$0,33 млрд.) та Нідерландів (\$0,32 млрд.). Інші країни Європи надали \$0,18 млрд.

Міжнародні фінансові організації стали ще одним вагомим джерелом фінансування державного бюджету. Міжнародний валютний фонд надав кредит на \$2,69 млрд., які надійшли в Україну на початку вторгнення. Світовий банк надав \$1,38 млрд. «власних» кредитних коштів, а Європейський інвестиційний банк – \$1,72 млрд.

Ці \$32,14 млрд. грантових (\$14 млрд.) та кредитних (\$18 млрд.) коштів майже повністю пішли на фінансування витрат бюджету. Виплати за зовнішнім боргом та витрати на його обслуговування були мінімальними, тому що Україна в липні домовилася про реструктуризацію кредитів від країн G7 та членів Паризького клубу кредиторів, а в серпні – єврооблігацій та ВВП-варантів. В повному обсязі Україна розраховувалася лише з МФО, зокрема Міжнародному валютному фонду за 2022 рік виплатила \$2,2 млрд.

Виключно західне фінансування бюджету дозволяло НБУ в 2022-му збільшувати валютні резерви після початку вторгнення у лютому: за 10 місяців міжнародні резерви НБУ зросли на 3,4%, або \$942 млн.[3]

За домовленістю із країнами-партнерами Україна лише власні кошти (йдеться про податкові надходження)

спрямовує на війну – виплату зарплат військовослужбовцям, закупівлю та ремонт озброєння. Тоді як фінансова допомога використовується для фінансування цивільних витрат – зокрема зарплат в бюджетній сфері та виплат соціальної допомоги і пенсій.

Через повномасштабне вторгнення рф Національному банку України довелося вдатися до активної емісії гривні в 2022 році. Починаючи з березня щомісяця викупував ту чи іншу суму в облігаціях внутрішньої державної позики. За весь минулий рік регулятору довелося надрукувати 400 млрд. грн.

Станом на 12 грудня 2022 року НБУ залишається найбільшим власником портфеля ОВДП за сумою. 689,57 млрд.грн. У власності банків знаходяться облігації на 488,02 млрд грн.

При цьому облігації вартістю 72,90 млрд грн знаходяться у власності юросіб, на 58,05 млрд. грн - нерезидентів, 31,52 млрд. грн - фізичних осіб, 1,02 млрд. грн - територіальних громад.[4]

Міжнародні резерви України станом на квітень становили 31 878,2 млн доларів, а на 31.07 – 41 718,63 млн.дол. Такий обсяг є рекордним за останні 11 років. Золотовалютні резерви (ЗВР) або міжнародні валютні резерви – це зовнішні високоліквідні активи, що перебувають під наглядом держави. Нагляд здійснюють Національний банк України та уряд. ЗВР подаються у вигляді монетарного золота, іноземної валюти та державних цінних паперів, деномінованих в цих валютах. До ЗВР також можуть включатися залишки на рахунках в міжнародних організаціях.

Слід розрізняти золотовалютні резерви (міжнародні валютні резерви) та золотий запас (золоті резерви) країни. Золотий запас є лише частиною офіційних золотовалютних

резервів держави, що подається у вигляді монетарного золота. Лівову ж частку міжнародних резервів України складають активи в конвертованих валютах (цінні папери, валюта і депозити).[5]

У 2023 році Україна має сплатити понад 122 млрд. гривень за зовнішнім боргом, а платежі за внутрішнім боргом нараховують 536 млрд. гривень. Більшість із суми зовнішнього боргу припадає на погашення позичок, наданих міжнародними фінансовими організаціями – майже 97,5 млрд. гривень. Решта – це комерційні та офіційні позики, які загалом становлять понад 24 млрд. гривень.

Крім того, згідно з прогнозом Мінфіну, протягом року держава має сплатити близько 536 млрд. гривень за внутрішнім боргом. Перелік платежів містить обслуговування облігацій внутрішньої державної позики (ОВДП), що коштуватиме бюджету більш ніж 203 млрд. гривень, і кредитів НБУ - 80 млн. гривень.

Також протягом 2023 року держава погасить понад 332 млрд. гривень за самим ОВДП та 13 млн. гривень кредитів НБУ.

30 червня ЗМІ повідомили, що Україна вивчає можливість реструктуризувати зовнішній державний борг, оскільки бюджет в умовах війни має вкрай обмежені джерела фінансування, частина якого відволікається на обслуговування держборгу. Однак рішення з цього питання раніше за кінець літа очікувати не варто.

22 липня стало відомо, що Україна обговорює з Міжнародним валютним Фондом, та низку інших міжнародних фінансових організацій можливість переглянути графік виплат із зовнішнього державного боргу.[6]

Таблиця 1.

**Виконання державного бюджету України в 2023 р.
 (млн. грн.)**

Виконання державного бюджету України в 2023 р. (млн. грн.)				
2023	Доходи	Видатки	Кредитування	Сальдо (дефіцит бюджету)
заплановані показники •	1329260,1	2580676,6	45119,7	-1296536,2
січень	121449,5	194086,2	-260,8	-72375,9
лютий	284178,9	447476,6	-1039,6	-162258,0
березень	525888,4	748620,2	-1328,9	-221402,9
квітень	787536,7	1043652,5	-2550,6	-253565,3
травень	1060965,0	1408430,2	-5560,9	-341904,3
червень	1302393,9	1785887,7	-5434,8	-478059,0

Платники податків продовжують сумлінно підтримувати державу сплаченими податками. Завдяки їх активній громадянській позиції та патріотизму бюджет стабільно отримує такі необхідні кошти для Збройних Сил України та соціальних виплат нашим громадянам.

За оперативними даними надходження (сальдо) до зведеного бюджету у січні – травні 2023 року по платежах, що контролюються ДПС, становлять 479,7 млрд грн. До державного бюджету надійшло 303,1 млрд. грн, до місцевих бюджетів – 176,6 млрд. гривень.

Загальний обсяг допомоги, яку Сполучені Штати передали Україні, вже перевищила показник у 66 мільярдів доларів. Про це 07 серпня 2023 інформує видання The Washington Post.[7]

Повідомляється, що загальний обсяг допомоги становить 66,2 мільярдів доларів, з яких частка військової допомоги становить \$43,1 млрд. Українській економіці США допомогли на суму \$20,5 млрд. Крім того, Вашингтон виділив Україні \$2,6 млрд у якості гуманітарної допомоги.

Видання зазначає, що таким чином Україна за цим показником випередила інших союзників США, зокрема Ізраїль, Йорданії та Єгипет. Також видання повідомило, що за планом Маршала після Другої світової війни США виділили 150 мільярдів доларів за три роки своїм союзникам у Європі з поправкою на інфляцію.

Також повідомляється, що обсяг допомоги перевищив варті компанії Twitter (\$44 млрд), космічного телескопа James Webb (\$10 млрд) та витрат на студентські позики адміністрації президент США Джо Байдена (\$39 млрд).

Раніше США та союзники «суттєво» змінили військову допомогу, яку вони почали надавати Україні, задовольнивши запит Києва на потужні наступальні озброєння.

Так, президент США Джо Байден санкціонував виділення Україні нової партії озброєнь на суму \$2,5 млрд, що містить бронетехніку та засоби ППО.

Новий пакет американської військової допомоги, що містить БТР Stryker, став одним із найбільших.[7]

Через повномасштабну війну з росією, яка, судячи з усього не закінчиться цього року, майже половину держбюджету на 2023 рік складуть витрати на нацбезпеку та оборону. Величезна сума, як пояснюють експерти, потрібна на виплати грошового забезпечення військовослужбовцям, закупівлю зброї, боєприпасів, амуніції, техніки, мобілізаційні заходи.

Витрати України на оборону почали збільшуватися з 2014 року, коли РФ почала свою агресію. У бюджеті на

2014 рік витрати на Міністерство оборони становили 15,1 млрд. гривень. Наступного року їх збільшили утричі – до 45,8 млрд.

У 2016 році на Міноборони виділили 59,4 млрд. гривень, у 2017 році – 68,8 млрд. гривень, у 2018 році – 86,5 млрд. гривень.

В 2019 році витрати на оборону в Україні перевищили 100 млрд. гривень. В 2020 році на профільне міністерство виділили 118 млрд. гривень, в 2021-му – 121,4 млрд. гривень.

У 2022 році на тлі повномасштабної російської агресії, з урахуванням усіх останніх змін до держбюджету, витрати на Міністерство оборони становили приблизно 624,3 млрд. гривень.

На 2023 рік уряд запропонував встановити бюджет Міноборони на безпрецедентно високому рівні (не лише для цього відомства, а й загалом для всіх) – 857,9 млрд. гривень. Порівняно з 2014 роком видатки на оборону зростуть у 57 разів. [8]

У березні 2023 року міністр фінансів Сергій Марченко розповідав, що із держбюджету щомісяця витрачається на війну 130 млрд. гривень.

Прем'єр-міністр України Денис Шмигаль 3 серпня 2023 заявив «У мирний час дохідна дна частина бюджету України становила 1,3 трлн. гривень. На сьогодні на Збройні сили ми в бюджеті закладали 1,3 трлн. гривень, за рік виділили ще 509 млрд. гривень, наразі ще виділятимемо близько такої суми. Фактично, Збройні сили, коштують Україні на сьогодні близько 2 трлн. гривень». Денис Шмигаль зазначив, що Україна тримається за рахунок фінансової підтримки партнерів, грантів та кредитів. [9]

Висновки. У 2022-му через війну плановий дефіцит бюджету, який спочатку прогнозувався у 188 млрд. грн.,

упродовж року зріс до 1,5 трлн.грн. Уряду довелося звернутися до зовнішнього фінансування, масштаби якого стали беспрецедентними для України. Міжнародні фінансові організації стали ще одним вагомим джерелом фінансування державного бюджету. Через повномасштабне вторгнення рф Національному банку України довелося вдатися до активної емісії гривні в 2022 році. Починаючи з березня щомісяця викупував ту чи іншу суму в облігаціях внутрішньої державної позики. За весь минулий рік регулятору довелося надрукувати 400 млрд. грн

За домовленістю із країнами-партнерами Україна лише власні кошти (йдеться про податкові надходження) спрямовує на війну – виплату зарплат військовослужбовцям, закупівлю та ремонт озброєння. Тоді як фінансова допомога використовується для фінансування цивільних витрат – зокрема зарплат в бюджетній сфері та виплат соціальної допомоги і пенсій.

Збройні сили під час війни коштують Україні на сьогодні близько 2 трлн. гривень. Порівняно з 2014 роком видатки на оборону зростуть у 57 разів. Україна тримається за рахунок фінансової підтримки партнерів, грантів та кредитів.

Список використаних джерел:

1.Романенко Є.О. Російська федерація є державою-терористом //Moderní aspekty vědy: XXVII. Díl mezinárodní kolektivní monografie / Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o.. Česká republika: Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o., 2023. - str.10-22.

2.Понад 103 тисячі воєнних злочинів рф проти України задокументував Офіс Генпрокурора <https://armyinform.com.ua/2023/08/14/ponad-103-tysyachi-voyennyh-zlochyniv-rf-proty-ukrayiny-zadokumentuvav-ofis-genprokurora/>

3. Воєнний бюджет. Чи вистачить Україні західної допомоги в 2023 році <https://finclub.net/ua/analytics/voiennyi-biudzhety-ukraini-zakhidnoi-dopomohy-v-2023-rotsi.html>

4. У Нацбанку розповіли, скільки гривень було надруковано у 2022 році <https://www.slovoidilo.ua/2023/04/02/novyna/finansy/naczbanku-rozpovily-skilky-hryven-bulo-nadrukovano-2022-roczy>

5. Міжнародні резерви України досягли максимуму за 11 років <https://www.slovoidilo.ua/2023/04/06/novyna/ekonomika/mizhnarodni-rezervy-ukrayiny-dosyahly-maksimumu-11-rokiv>

6. У Мініні розповіли, скільки зовнішнього боргу має сплатити Україна в 2023 році <https://www.slovoidilo.ua/2023/01/08/novyna/finansy/minfini-rozpovily-skilky-zovnishnoho-borhu-maye-splatyty-ukrayina-2023-roczy>

7. Американські ЗМІ назвали суму допомоги, яку США надали Україні з початку війни <https://ua.news.ua/world/amerikanske-smi-nazvali-summu-pomoshhi-kotoruyu-ssha-predostavili-ukraine-s-nachala-vojny>

8. Витрати України на оборону планують збільшити у 57 разів порівняно з 2014 роком: як вони зростали <https://www.slovoidilo.ua/2022/09/24/infografika/bezpeka/vytraty-ukrayiny-oboronu-planuyut-zbilshyty-57-raziv-2014-rokom-yak-vony-zrostaly>

9. Шмигаль розповів, у яку суму Україні обходиться війна та підтримка ЗСУ <https://www.slovoidilo.ua/2023/08/03/novyna/ekonomika/shmyhal-rozповiv-yaku-sumu-ukrayini-obxodytsya-vijna-ta-pidtrymka-zsu>

Vydavatel:

Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o.
se sídlem V Lázních 688, Jesenice 252 42
IČO 03562671 Česká republika

MODERNÍ ASPEKTY VĚDY

Svazek XXXV mezinárodní kolektivní monografie

Podepsáno k tisku 9. Zář 2023
Formát 60x90/8. Ofsetový papír a tisk
Headset Times New Roman.
Mysl. tisk. oblouk. 8.2. Náklad 100 kopií.